

46.4

HVIDOVRE

Lokalhistoriske Selskab

**HVIDOVRE
LOKALHISTORISKE
SELSKAB
RYTTERSKOLEN
HVIDOVRE KIRKEPLADS 1
2650 HVIDOVRE
TELEFON 36 47 34 44**

Historiens Hus Hvidovre
Alarmpladsen 3
Avedørelejren
2650 Hvidovre

14. ÅRGANG NR. 1 FEB. 1996.

Udgiver:

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab.

Rytterskolen

Hvidovre Kirkeplads 1

2650 Hvidovre.

Telefon: 36 47 34 44

Der vil være enkelte artikler, der relaterer til vort forsidebillede og bagsidebillede.

Der vil være artikler, der er indsendt af vore medlemmer og Hvidovre kommunes lokalhistoriske arkiv.

Redaktion:

Dan Olsen ansvarshavende redaktør

Eigil Jørgensen

Kjeld Jørgensen

Alm. pladsen 3

Avedørelejren

2650 Hvidovre

Eftertryk tilladt mod tydelig

kildeangivelse.

Artikler og oplysninger af lokalhistorisk art, modtages gerne til eventuel optagelse i bladet.

Anonyme henvendelser besvares ikke.

Post skal sendes til vor adresse på Rytterskolen.

Hvidovre Kommunes lokalhistoriske arkiv

Medborgerhuset

Hvidovrevej 280

2650 Hvidovre.

Åbningstid: Tirsdag - onsdag kl. 13 - 16

Torsdag kl. 16-19

ISSN nr. 0902-3046

Tryk: Hvidovre Kommunes trykkeri.

Indhold**Artikler:**

Læs på side 4 om de kommende aktiviteter.

På side 5 kan du læse om Rytterskolerne.

Side 8 og 9 skriver Poul Sverrild om sommerens udstilling i og omkring Rytterskolen

På side 10 og 11 kan du læse om købmanden i midten.

Side 13 et tilbud om en udflugt med bus.

Forsiden:

Marketenderen på Kettevej 18 - 20

Bagsiden:

2 indgangsportaler der vidner om forretningen Kettevej 18. (Sønderkær)

Siden sidst.

Året 1995 afsluttede vi med en foredragsrække der bestod af fire foredragsaftener i bibliotekscaféen, hvor vi blev guidet igennem Hvidovres historie, fra både gamle og nyere tidsepoker, af Poul Sverrild, Hvidovre kommunes lokalhistoriske arkiv.

Poul Sverrild er en dygtig og professionel arbejdende personlighed, det kom til udtryk i, at der var **TOTALT** udsolgt på alle pladser i bibliotekscaféen, hvad der bevirkede, at det på vor telefonsvarer i Rytterskolen, var nødvendigt at lukke for tilmelding.

Der var mødt cirka 100 personer alle fire aftener. Hvidovre Lokalhistoriske Selskab sender hermed en stor og varm tak til Poul Sverrild.

Den 15. januar 1996 blev årets første foredragsaften i bibliotekscaféen. Det var Leif Rasmussen der causerede over at være barn og ung i trediveerne og under krigen. Leif - der til hverdag leder kommunens trykkeri i rådhuskælderen, har hermed beviset for, at han både magter det skrevne og talte ord. Tusind tak til Leif Rasmussen.

Kommende aktiviteter.

Mandag den 12. februar kl. 19³⁰ besøger vi den katolske kirke i Hvidovre. Kirken der ligger på hjørnet af Hvidovrevej og Strøbyvej, er kendt for sit unike arkitektoniske udseende og vi glæder os til at høre kirkens historie.

Gå ikke glip af denne chance til at få indblik i hvordan den katolske menighed oplever at være katolik i Danmark. Der bliver i en pause serveret kaffe og kage for kr. 10,- ellers er der gratis adgang for alle interesserede.

Onsdag den 14. februar arrangerer vi igen åbent hus i vor gamle rytterskole, med filmforevisning, rundvisning og mulighed for at aflevere arkivalier af alle typer, lige fra oldtids minder til ting og sager af nyere dato. I den forbindelse minder vi om arkivar Poul Sverrilds efterlysning af gamle ting fra Hvidovres lysthusperiode fra tyverne og trediverne.

Mandag den 18. marts kl. 19³⁰ i bibliotekscaféen er der foredragsaften og aftenens foredragsholder er Hvidovre Avis's chefredaktør N.E. Madsen, der vil fortælle om avisens historie i og om vor by. Det må siges at være lokalhistorie så det "basker".

Vi henviser resten af året til vor udsendte aktivitetsliste.

Rytterskolernes inventarliste fra 1722.

Efter Rytterskolernes oprettelse og ibrugtagning blev der udformet inventarliste over hvilke lærebøger der altid var at finde på disse skoler, og den var som følger

*2 bibler 12 det ny testamenter 12 psalmebøger
100 katekismer og 100 ABCer
samt 1 stk Jesper Brockmand Postil.*

Jesper Brockmand (1585 - 1652). Efter udenlandske studier grundlærd i teologi og de gamle sprog.

Fra 1636 var han Sjællands biskop. Hans postil var gennem arhundreder den mest brugte andagtsbog i Danmark. kilde: Lokalhistorisk Selskab, Brønshøj Husum og Utterslev

Svend Olsen.

Først efter 1874 kom der for lærernes vedkommende et lærerkalds og kolatsbrev, efter hvilket de havde sig at rette. Før 1874 blev lærerstillinger over det meste af Danmark for størstedelen betjent af *degne*. Få af disse var dygtige folk der tog sig *kjærligt* af børnene, men det var så som så med uddannelsen.

læs videre på side 6.

Overalt i Danmark fandtes skoler længe før Frederik d.IV opførte sine rytterskoler og disse skoler blev i landdistrikterne kaldt for pogeskoler, det var her at *degnene* blev ansat til at passe skolerne samt tillige være tjener for kirkerne (præsterne). Hvem var det så der blev ansat som degn? Det var for en stor dels vedkommende dem der kaldtes *Evighedsstudenter* - det var når en student ikke bestod sin eksamen efter 3 eller fire forsøg - så blev de af universiteterne gelejdet ud i degnstillinger. Senere blev der oprettet seminarier flere steder i landet, hvor læreruddannelsen blev obligatorisk for dem der senere søgte ud i lærerembeder.

Også i Hvidovre har der været degne, men vi kender ikke navne fra før ca. 1722 hvor de var ansat på rytterskolerne og her tæller rytterskolen i Valby med, for dengang var Vigerslev - Valby - og en del af Frederiksberg en del af Hvidovre. Degnene var lønnede af sognet på den måde at bønderne betalte nogle få skilling, samt en del naturalier - en høne - en halv gris - lidt korn - mel - samt en del hø og halm til brug for et lille husdyrhold. Herudover fik de en lille del af kirkens indtægter for kirketjenesten. I Hvidovre Rytterskole findes der 3 sorte tavler med navne malet i guldbogstaver over degne - skoleholdere og lærere, desværre er det kun nogle af dødsdatoerne der er sat på, men de giver et tydeligt billede af hvem der var degne og hvem der var skoleholdere og lærere.

De tre sorte Tavler.

Der er ophængt i rytterskolens forstue.

De blev fundet på kirkens loft - er blevet restaureret og ophængt i forstuen og her kommer navnene og årstal.

Hvidovre

Valby

Degne.

<i>Christen Sørensen</i>	død 1740
<i>Boye Horrebor</i>	17??
<i>Søren Clausen</i>	død 1765
<i>Mouritz Aalborg</i>	død 1775
<i>Jens Christian Hoyer</i>	- 1808

Skoleholdere.

<i>Erik Jensen Bruun</i>	død 1758	<i>Jens Munck</i>
<i>Mouritz Aalborg</i>	død 1775	<i>F.N.Bech.</i>
<i>Jacob Wibe</i>	død 1765	<i>Kornbek 1772</i>
<i>Jens Bisted</i>	død 17??	<i>Jacob Wibe</i>
<i>Friegast</i>	død 1795	<i>Jens Bisted</i>
<i>Peder Høvring</i>	død 1798	<i>Friegast 1795</i>
		<i>Peder Høvring</i>

Skolelærere og kirkesangere.

<i>Th. Andersen Fjeldsted</i>	1826.	<i>Chr.Smidt Cappeln</i>	1838
<i>Jørgen Frederik Holm</i>	1854	<i>P.N.Egede Saaby</i>	1866
<i>Christian Larsen</i>	1892	<i>L.A.Wello</i>	1896
<i>Jens Kristian Nielsen</i>	1892 til 1914		
<i>C.N.Petersen</i>	1914 til 1941		

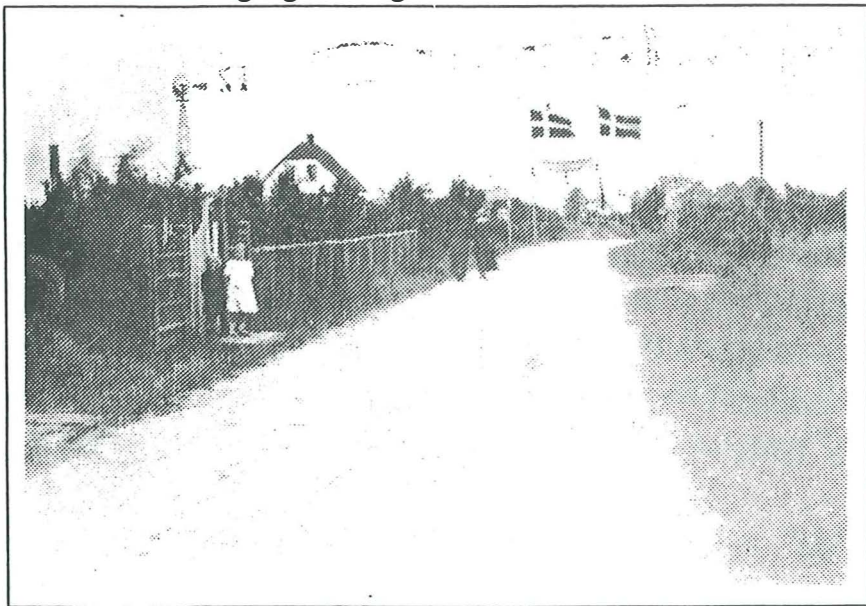
for de 2 sidste er det *tiden de virkede i.*

På Kanten af Byen – og Loven

– det var Hvidovre i 1920-erne, og det er titlen på Hvidovres del af det store K-96 udstillingsprojekt, Rejse mod lys og luft. Det er Københavns Amtsmuseumsråd, der koordinerer, og med økonomisk støtte fra Kulturby 96, sætter en række kulturhistoriske institutioner i Københavns Amt udstillinger op.

Men en udstilling uden de rigtige udstillingsgenstande bliver en lidt flad udstilling. **Lokalhistorisk Arkiv efterlyser derfor udstillingsgenstande fra 1920-erne.**

Blandt de effekter, vi efterlyser til udstillingen, er: en cykel, en barnevogn, et mindre spisebord med stole, indrammede tryk fra ugeblade o.l., køkkengrej (ikke det blå fra Glud og Marstrand), o.m.a. Er I i tvivl om, noget har interesse, så spørg hellere arkivet én gang for meget.

Vores kommende udstilling på Rytterskolen bliver

den hidtil største udstilling, arkivet har stået bag. Det er heller ikke et hvilket som helst emne, vi tager op. Hvidovre i 1920-erne var et helt specielt samfund. Her herskede loven ikke som andre steder. Her var klassesamfundet drevet til sit yderste, så indvandrere helt var frataget deres borgelige rettigheder. Her boede over halvdelen af befolkningen ulovligt. Her udvandrede sognerådsmedlemmer fra sognerådsmøderne i protest. Her lod man ikke alle børn komme i skole. Kort sagt, Hvidovre var det sted i landet, hvor det moderne samfunds brudflader var klare i 1920-erne.

Arkivet har mange billeder fra det Hvidovre, hvor landliggersamfundet pludselig blev til et bolignødssamfund. Billederne viser imidlertid i reglen ikke den side, hvor lysthusene blev brugt til helårsbeboelse, men den side, hvor landliggerne nød de grønne omgivelser, den friske luft og afgrøderne fra haven.

Udstillingen, På Kanten af Byen – og Loven, skulle gerne give et godt og spændende billede af det Hvidovre, hvor kampen mellem den gamle landbo-kultur og den nye by-kultur rasede. Et billede, hvor de to kulturer endnu levede side om side. Ring til Lokalhistorisk Arkiv på tlf. 36 39 2180.

Poul Sverrild

Marketenderen/Købmanden

i Midten af Hvidovre.

Vi har i nr. 4 årgang 1994 bragt en artikel af H.C.Thomsen om købmand Einer August Frederiksen i den nordlige del af Hvidovre og i nr.3 årgang 1995 en artikel af vor medarbejder Lone Holden om købmand Søren Kudsk der havde forretning i det sydlige Hvidovre.

Nu vil vi skrive om en af de driftige handlende i midten af Hvidovre, hvor det startede med et marketenderi på det dengang hed Kettevej 18 og 20 men som nu hedder Sønderkær 18 og 20, idet Kettevej dengang førte til Valby over Harestrupåen. Forretningen var på en dobbeltgrund der også havde nr.28 på I.G.Smiths Allé, der spidser ud på Kettevej/Sønderkær. Butikken der pryder vor forside i dette nr. blev startet af Charles Hansen først i tyverne, efter at han havde afsluttet en stilling som oversergent i den på den tid berømte Avedøre kasse. Charles Hansen var også udbyder af byggegrunde i området, og byggede også nogle villaer både på Hvidovrevej (Mellemdigsvej) samt på Kettevej. Marketenderiet blev overtaget af sønnen Alff Hansen, og Charles Hansen byggede en købmandshandel på hjørnet af Mellemdigsvej (nu Kirkegade) og I.G.Smidts Allé og denne forretning blev senere overtaget af sønnen Alff Hansen, og den blev efter hans død drevet videre af hans enke Edith Hansen. Disse forretninger bestod i en lang årrække og drev handel med kunder i dette område.

Det var et slid og et slæb fra tidlig morgen til sen aften at drive små familievirksomheder, og konkurrencen var stor, så stor at bare en øres forskel på prisen var nok til at flytte kunder. Mange af drengene fra området var også involveret, da de blev ansat som bydrengene der skulle udbringe varer på budcykel til alle kunderne samvære med til at gøre rent i og omkring forretningen. Kunder var der mange af, og de var både lovlige og ulovlige tilflyttere som alle satte pris på en god service. Alt dette fortsatte i en lang periode, indtil samfundet satte en stopper for det og ændrede den infrastruktur der gjorde det umuligt at leve af små virksomheder. I Hvidovre skete det med indførelsen af oms - moms og deling af Hvidovre i 2 halvdele, den gang staten anlagde Vestmotorvejen med sin snorlige linieføring og dermed ødelagde al privat initiativ i området. Herunder ses et billede af butikken på hjørnet af Mellemdigsvej og I.G.Smiths Allé. (nu Kirkegade)

Vær med til at lave et godt blad!

Vi efterlyser blandt vore medlemmer nogen der har lyst til at give et bidrag til bladet - det være sig historier fra barndommen og ungdommen her i Hvidovre og omegn.

Det må gerne være skrevet med håndskrift, så skal vi nok redigere det og skrive det på computeren, så det bliver let læseligt og nogenlunde præsentabelt, og vi lover at vi ikke trykker noget før det er godkendt af *skribenten*.

Vi kommer også gerne hjem til dig og optager dit indlæg på båndoptager, hvorefter vi redigerer og skriver historien ren så den kan optages i bladet, men forinden får du artiklen til godkendelse.

Der må være mange der har en god oplevelse, der fortjener at blive fortalt til vore medlemmer.

Vidste du at vi i indeværende år er 330 medlemmer.

Hvis der er nogen der har lyst og tid til at være med til at Skrive vort blad er i velkomme til at ringe til undertegnede.

Alt foregår på computer og vi er villige til at oplære jer.

Med venlig hilsen Dan Olsen.

Årets Udflugt.

Med baggrund i tidligere afholdte udflugter, der har været meget vellykkede, med stor deltagelse blandt vore medlemmer, prøver vi atter at tilbyde medlemmerne en tur med bus til nordsjællandske herligheder.

Vi har tænkt på at køre fra Rytterskolen kl. 9⁰⁰ lørdag den 25. maj med retning mod Søborg - Æbelholdt og Gurre hvor vi vil besigtige disse gamle steder, under kyndig vejledning af Knud Weile, der har lovet at guide os igennem turen.

Vi vil være hjemme igen ved Rytterskolen ca. kl. 17, forhåbentlig efter en pragtfuld tur med godt forårsvejr.

Billetprisen vil afhænge af hvormeget det koster at komme ind de pågældende steder, men vi forventer at prisen til at være 60 til 80 kroner pr. deltager. Busturen der igen i år køres af "SAFARI BUS" er gratis, der er således kun tale om beløb til indgang de forskellige steder. Der kan medbringes madkurv eller der kan købes mad på turen, alt efter behag. Er du interesseret kan du bestille billet på vor telefonsvarer tlf. nr. 36 47 34 44 eller du kan købe dem mandag eller tirsdag i Rytterskolen mellem kl. 14 - 16.

Skaf et nyt medlem.

Vor konkurrence om at skaffe et nyt medlem løber videre indtil general forsamlingen den . november i år.

Her vil der blive trukket lod om sponsor gevinster, der sædvanligvis består af Vin og Kaffe..

Hvis du har et nyt medlem kan du henvende dig til vor kasserer Ejgil Jørgensen på vore møder i bibliotekscaféen eller du kan bruge bagsiden af en kuvert hvor du noterer det nye navn og adresse samt dit eget navn, og indleverer den på Rytterskolen i brevkassen. Du kan også meddele det til vore bestyrelsesmedlemmer eller du kan ringe til formanden på tlf. nr.36 78 86 42.

Nye medlemmer vil straks få udleveret de medlemsblade der er udkommet i indeværende år, samt få tilsendt et sæt vedtægter.

I forbindelse med tilgang af nye medlemmer, efterlyser vi om der blandt vore medlemmer er nogle der kunne tænke sig at virke som sekretærer og bladmedarbejdere, det kan for nogle være ret så interessant. Vi kan ikke tilbyde nogen løn, men vi kan tilbyde oplæring i computer og EDB systemer.

Bestyrelsen.

Formand. Dan Olsen Spurvehøjvej .17 stv.
telefon 36 78 86 42 og 40 83 32 23

Næstfmd. Kjeld Jørgensen Kløverprisvej 48.
telefon 36 75 20 91

Kasserer. Eigil Jørgensen Hvidovrevej 98 C.
telefon 36 47 00 58

Best.medl. Inge Larsen Bernersvænge 7. 2 '
telefon 36 78 47 36

Best.medl. Hans Chr.Thomsen Kløverprisvej 7
telefon 36 75 99 47

Best.medl. Esther Hansen Høvedstensvej 22. 2 ' tv.
telefon 36 78 06 61

Best.medl. Per Hansen Grenhusene 26.
telefon 31 49 24 70

1'suppl. Viggo Noach Arn.Nielsen Blvd.163. 2 '
telefon 36 78 29 99

2'suppl. Erling Groth Ege Allé 41
telefon 36 78 25 11

Revisor. Jens-Christian Nielsen Kløverprisvej 26
telefon 36 75 13 86

Rev.suppl. Eli Olsen Sognegårdsallé 36 sth.
telefon 36 78 30 32

Redaktion Kjeld Jørgensen , Per Hansen
Ansvarshavende Redaktør Dan Olsen
NB: Post bedes sendt til: Rytterskolen
Hvidovre Kirkeplads 1 2650 Hvidovre.